

Kommunledningsförvaltningen
Joacim Lennartsson, 0921-62317
joacim.lennartsson@boden.se

Finansdepartementet

Yttrande Yttrande över betänkandet ” Nätt och jämnt Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn”

Sammanfattning

Bodens kommun ställer sig i huvudsak positiv till de förslag som presenteras i utredningen men anser att:

- **Generellt positiv inställning:** Bodens kommun är i huvudsak positiv till förslagen i utredningen och stöder regelbundna revideringar av utjämningsmodellerna.
- **Ersättning för gleshet i kostnadsutjämnningen:** Kommunen delar kommitténs slutsats att de nya måtten bättre fångar merkostnaderna för gles bebyggelsestruktur och att de är enklare att förstå.
- **Uppvärmningskomponenten:** Det tas inte tillräcklig hänsyn till övriga fastighetskostnader kopplade till klimat som exempelvis takskottning.
- **Räddningstjänst:** Kommunen efterlyser en komponent som utjämnar för farlig verksamhet och att gleshetsmåtten från skola och äldreomsorg används i modellen.
- **Kollektivtrafik:** Kommunen ser problem med att förlita sig på länsvisa överenskommelser i de län inte skatteväxling skett, vilket kan leda till svårigheter att säkerställa en rättvis utjämning.
- **LSS-utjämnningen och PKI:** Bodens kommun håller med om att LSS-utjämnningen bör uppdateras men anser att PKI bör kvarstå eftersom föreslagna merkostnadskomponenter och ventil inte tillräckligt säkerställer en rättvis utjämning. Otydligheter vad som menas med stora vårdbehov och små kommuner samt att det finns risk för ökad administration.
- **Strukturbidrag:** Kommunen motsätter sig borttagandet av den del av strukturbidraget som inte avser svagt befolkningsunderlag, eftersom det fungerar som ett regionalpolitiskt stöd.

Bodens kommuns ställningstagande

Bodens kommun ställer sig i huvudsak positiv till de förslag som presenteras i utredningen men anser att hänsyn bör tas till nedanstående delar där kommunens synpunkter och förslag anges med kursiv text under motsvarande rubriker/avsnitt som finns i utredningen. Vidare anser Bodens kommun att det är positivt att regelbundna revideringar och översyner görs av de olika utjämningsmodellerna.

6.2.2 Allmänna överväganden kring ersättningen för gleshet i kostnadsutjämnningen

Kommittén konstaterar att nuvarande modeller som beräknar gleshet för utjämnning inom kostnadsutjämnningen för förskola, grundskola, gymnasieskola och äldreomsorg inte har förvaltats. Kommittén har därför låtit arbeta fram nya mått för att fånga merkostnaderna till gles bebyggelsestruktur.

Bodens kommun delar kommitténs slutsatser och anser att de nya måtten på ett bättre sätt fångar merkostnaderna för gles bebyggelsestruktur. De nya måtten är också enklare att förklara och förstå än rådande modell som inte heller kan uppdateras.

6.11 Uppvärmning

Kommittén föreslår att utjämnning för fastigheter bryts ut ur den verksamhetsövergripande modellen till en ny delmodell i kostnadsutjämnningen. Modellen föreslås bestå av komponenterna byggkostnader och uppvärmning. Kommittén föreslår att istället för att som i tidigare modeller utjämna för skillnader i priset på el utjämna för skillnaden i priset på fjärrvärme, som är den vanligaste uppvärmningskällan i kommunala fastigheter.

Bodens kommun konstaterar att modellen omsluter mindre på grund av sänkta uppvärmningskostnader, vilket riskerar att drabba de kommuner som trots att uppvärmningskostnaderna sjunker har kvarstående kostnader kopplade till klimat, exempelvis taksikring. Trots att det utjämnas till viss del i modellen för byggkostnaderna, utjämnas det inte för en mer komplex fastighetsskötsel specifikt vilket medför att det kan bli en missvisande utjämnning.

6.15 Räddningstjänst

Kommittén föreslår att en ny delmodell i kostnadsutjämnningen införs för räddningstjänst, flyttas från modellen för infrastruktur och skydd. Delmodellen baseras på lokalt befolkningsunderlag och invånardistans samt den genomsnittliga nettokostnaden som hämtas från kommunernas räkenskapsammandrag.

Bodens kommun anser att det är positivt att räddningstjänsten erhåller en egen delmodell då denna verksamhets kostnader är starkt korrelerade med strukturella förutsättningar och en egen delmodell tydliggör detta. Dock efterlyser Bodens kommun en komponent i modellen som utjämnar för farlig verksamhet på orten. Att ha specialutbildad personal för att kunna hantera en räddningsinsats i en farlig verksamhet kan inte ses som att kommunen har en högre ambitionsnivå på sin räddningstjänst utan snarare som en strukturell skillnad som det bör utjämnas för. Vidare anser Bodens kommun

att samma mått för gleshet som nyttjas i modellerna för skola och äldreomsorg bör nyttjas för utjämning inom denna delmodell, då invånardistans inte tar hänsyn på samma sätt till geografiska strukturskillnader och får anses vara ett trubbigare mått.

8.3 Överväganden och förslag Kollektivtrafik i kostnadsutjämningen

Kommittén föreslår att delmodellen uppdateras med variablerna boende i tätort och pendlare över kommungräns. Även gleshetsmålet förändras från invånardistans till medeldistansen. Slutligen föreslås att fördelningen av standardkostnaden mellan kommunerna i de länen med delat ansvar ska bestämmas inom länet. Inkommer ingen fördelning ska denna ske med hjälp av en uppdaterad statistisk modell.

Bodens kommun delar kommitténs uppfattning att olikheten mellan länen medför en ökad komplexitet i utjämningen. Men Bodens Kommun anser vidare att en länsvis överenskommelse också kan innebära en viss svårighet. Att i utjämningsystemet ha en komponent som för vissa baserar sig på uppgörelser medför att ansvaret för rättvis utjämning förflyttas till kommunerna själva. Effekterna av detta är svåra att överblicka och kan leda till en bra modell så som i exempel-fallet Södermanland men kan också leda till långtgående diskussioner.

9.4 Översyn av LSS-utjämningen – överväganden och förslag

Kommittén föreslår att personalkostnadsindex (PKI) tas bort från LSS-utjämningen med tre huvudsakliga skäl som grund:

Incitamentsproblem och påverkbarhet – Kommittén menar att det finns inslag av påverkbarhet i och med PKI roll i utjämningsmodellen, vilket inte är förenligt med grunden i utjämning: Att det inte ska vara påverkbart.

Kostnadsdata och rättvisande utfall – Kommittén menar att det finns stora brister i kommunernas räkenskapssammandrag och då PKI tar avstamp i kommunens inrapporterade kostnader kan dessa brister medföra en felaktig utjämning.

Vårdtyngd och personalkostnadsindex – Kommittén konstaterar att de inte kan se ett samband mellan genomsnittlig vårdtyngd och PKI. Analysen dras från att 10% (29st) av kommunerna studerats och inget samband mellan vårdtyngd och PKI har kunnat identifieras.

Som ersättning för PKI föreslår kommittén en särskild ventil för stora vårdbehov i främst små kommuner. Dessutom föreslås en merkostnadskomponent för högt strukturellt löneläge samt en för övergripande administration. Vidare föreslår kommittén att den grundläggande standardkostnaden kvarstår med vissa justeringar.

Bodens kommun håller med kommittén i sin slutsats att det fortsatt behövs en utjämning för LSS-verksamheten och ställer sig positiv till att modellen uppdateras samt att samma befolkningsuppgifter som i kostnadsutjämningen nyttjas. Vidare delar Bodens kommun kommitténs slutsatser om att PKI gör att det finns påverkbarhet i nuvarande utjämningsmodell. Det urval som används för att dra slutsatsen att det saknas korrelation mellan PKI och vårdtyngd är också förhållandevis litet. Det framgår inte heller hur dessa vårdtyngdsmätningar genomförts, det finns ofta stora skillnader beroende på hur mätningarna genomförs. Bodens kommun anser att de merkostnadskomponenter och den ventil som föreslås inte är tillräckliga för

att säkerställa en rättvisande utjämning för LSS-verksamheten. Det är dessutom otydligt vad som avses med stora vårdbehov och små kommuner i beskrivningen av ventilen. Bodens kommun anser att det också finns risk för en utökad administration om en sådan ventil införs. Mot bakgrund av otydligheten i ventilen samt avsaknaden på utjämningsmodeller som på ett bättre sätt kan fånga upp den ekonomiska belastning som vårdtyngden medför anser Bodens kommun att personalkostnadsindex ska kvarstå som en komponent i LSS-utjämningen. Bodens kommun anser avslutningsvis att för att råda bot på de brister som påtalas avseende kommunernas räkenskapsammandrag och inrapporterade insatser bör fokus läggas på att förbättra dessa datainsamlingar för att få en mer rättvisande utjämning. Den merkostnadskomponent som föreslås införs för att utjämna för högt strukturellt löneläge, tar inte hänsyn till strukturella problem som kan försvåra kompetensförsörjningen inom LSS-verksamheten. Exempelvis mindre kommuner med industrier på orten som konkurrerar om arbetskraften, PKI utjämnar för detta medan den komponent som föreslås enbart utjämnar om löneläget strukturellt är högt vilket nödvändigtvis inte är synonymt med ovanstående scenario. LSS-verksamheter är starkt beroende av arbetskraft, och personalkostnader utgör en betydande del av deras totala kostnader. PKI tar hänsyn till löneutveckling, avtalsenliga ersättningar och andra personalrelaterade kostnader som återspeglar det faktiska kostnadstrycket på kommunerna.

10.3 Översyn av strukturbidragen – överväganden och förslag

Kommittén föreslår att strukturbidraget tas bort och de delar som i dagsläget avser att utjämna för ett svagt befolkningsunderlag ersätts med ett särskilt bidrag för detta ändamål. Den del som inte avser svagt befolkningsunderlag utgår och minskas maximalt med -500kr/invånare och kommun.

Bodens kommun anser att föreslögen nedtrappning av strukturbidragen inte bör genomföras. Detta då denna i huvudsak härstammar från det så kallade kallortstillägget och sedan genom översyner av utjämningsystemet beslutats av regeringen att fungera som ett regional politiskt stöd. Att denna del ska utgå är synonymt med att anse att det inte längre finns behov av ett stöd av regionalpolitisk karaktär, vilket det saknas motiv till i utredningen.